

PÄIHTEET?

16.6.2018 klo 10 -16 Jyväskylä

Lapset käyttävät päihteitä, eikä heitä osata auttaa

“Join ensimmäiset kännit 6-vuotiaana.”

“Aloitin päihteidenkäytön 11-vuotiaana”.

“Olin niin hyvä valehtelemaan, että olin laitoksessa vain kuukauden. Jos olisin puhunut totta, olisin varmaan jäänyt sinne vuosiksi”.

Nämä eivät ole kauhutarinoita, vaan suomalaisten nuorten kokemuksia.

Päihteitä käyttäneet nuoret kertoivat tarinoitaan nuorten Päihdefoorumilla Jyväskylässä kesäkuisena lauantaina. Mukana oli myös muutamia asiantuntijoita. Yhdessä pohdittiin, millaista apua ja tukea nuoret kaipaavat päihteitä irtautumiseen. Mitkä ovat suurimmat ongelmat ja millä tavalla apu menee oikeasti perille?

Totuus on karu: kaikki nuoret olivat sitä mieltä, että huumeita saa helpommin kuin apua. He kuvaavat katuja päihteiden karkkikauppana: kaikkea on tarjolla ja saatavilla. Lähes kaikki nuoret tietävät, mistä päihteitä saa. Myös ne, jotka eivät välttämättä niitä itse käytä.

“Ei tuo meidän pikku enkeli voi käyttää huumeita”... Osa nuorista oli kokenut vahvasti, että aikuiset haluavat uskoa mielikuviinsa tai toiveisiinsa, eivätkä suostu näkemään nuorten hätää, vaikka päihteiden käyttö olisi ilmeistä. Jos aikuinen epäilee lapsen tai nuoren käyttävän päihteitä, pitäisi uskaltaa kysyä suoraan. Jos vastausta ei tule tai sen totuudenmukaisuus epäilyttää, myöhemmin voi kysyä uudestaan, kun luottamussuhde on vahvistunut.

Päihteitä käyttävälle nuorelle kannattaa tarjota apua heti. Ehkä hän ei ole vielä valmis ottamaan apua vastaan, mutta tarjota pitää aina - joskus aika on kypsä. Silloin on hyvä, että nuori tietää, minne mennä ja mistä apua saa.

Nuorten toive oli selvä: päihdekuntoutusta tarvitaan myös lapsille, eli alle 15-vuotiaille. Heitä eivät auta samat tavat tai opit kuin vanhempia nuoria. Päihdeongelmalle ei ole alaikärajaa, mutta monesti aikuiset ja asiantuntijat ovat neuvottomia päihteitä käyttävien lasten edessä. Heitä ei osata auttaa.

Kaikkien nuorten kanssa työskentelevien tulisi saada koulutusta päihdeasioista. Pelkästään sillä on väliä, miten päihteitä käyttävistä nuorista puhutaan. Jos lapset kuulevat olevansa narkkareita tai epäonnistuneita, he lannistuvat.

Pahimmillaan narkkarin leimaa jää loppuelämäksi, eikä nuori koe olevansa arvokas tai kykenevä irtautumaan päihteistä, jos muut leimaavat hänet hylkiöksi. Tällainen voi vaikuttaa vuosienkin päähän, joten ammattilaisilla on iso vastuu.

Tuomitsemisen sijaan nuoret kaipaavat kohtaamista, kuuntelemista ja arvostusta. Heidän mielestään erilaisuutta ei pidä pelätä, eikä ole vaarallista, jos ei tiedä, mitä sanoisi. Kunhan ei sano, että tietää, miltä toisesta tuntuu, jos näin ei oikeasti ole.

Tuomitseminen ei saa päihteiden käyttöä loppumaan, nuoret korostivat. He kuvasivat, että päihteidenkäyttö loppuu vasta, kun putoaa pohjalle. Jokaisen pohja on erilainen: se voi olla yliannostus, eroon joutuminen rakkaista, läheisen menettäminen... Sellainen tapaus, joka pysäyttää ja saa aikaa päätöksen: tämän on nyt loputtava.

Nuorten mukaan olisi parasta, jos lastensuojelussa ja laitoksissa olisi töissä myös ihmisiä, jotka ovat itse kokeneet saman, päihteet ja laitoksen. Tällaiset tyypit tietävät ihan eri tavalla mitä nuoret käyvät läpi ja osaavat peilata omien kokemustensa kautta.

Nuorten mielestä sijaishuolto tuntuu välillä säilytykseltä. Normaalin arjen saattaa saada siellä kuntoon, mutta moni koki tarvitsevänsä enemmän esimerkiksi konkreettista kuntoutusta ja terapiaa, joka olisi mieluiten päivittäistä ja toistuvaa. Yksi ehdotus olikin, että laitoksiin luotaisiin lyhyitä ja intensiivisiä päihdekuntoutusjaksoja, jossa apua ja terapiaa saisi erityisen tiiviisti. Joillekin tämä toimii pitkää ”säilytystä” paremmin, nuoret uskoivat.

Osa nuorista pohti, onko laitokseen siirtäminen ylipäättään aina oikea ratkaisu, vaikka alaikäinen käyttäisi päihteitä. Voisiko nuorille tarjota päihteisiin keskittyvää avokuntoutusta, joka mahdollistaisi kodissa asumisen? Tietenkin vain silloin, jos koti on sellainen paikka, joka tukee ja auttaa päihteistä irtautumista.

Nuorten mielestä tutuista piireistä irti repiminen voi joskus myös pahentaa alamäkeä, jos kaikki tukiverkot katoavat kerralla. Ainakaan sijaishuolto ei voi toimia porttina huumemaaailmaan. Siksi nuorten kanssa työskentelevillä pitää olla päihteisiin liittyvää ammattitaitoa, tietoa ja rohkeutta kohdata, kuunnella ja kysyä.

Aino Elomäki

Psykologian opiskelija /harjoittelija
Toimittaja

 Pesäpuu ry

 Lapsen Aika Säätiö

